

YouControl URL: «<http://rdtex.ua/presentation-i2-openua-search/>» дата звернення (05.02.2024).

3. У рамках проекту «Безпечне місто» запущено новий аналітичний модуль відеоспостереження, що прискорить пошук правопорушників URL:«https://kyivcity.gov.ua/news/u_ramkakh_proektu_bezpechne_misto_zapuscheno_noviy_analitichniy_modul_vidosposterezheniya_scho_priskorit_poshuk_prapovorushnikov/» дата звернення (05.02.2024).

4. Сергеева Д.Б. Належність доказів за новим КПК України / Д.Б. Сергеева // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – № 3 (31) – 2013.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-358-6-12>

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ В УКРАЇНІ

Возняк Іван Олександрович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Злочинність у сфері економічної діяльності – складне суспільно небезпечне явище, яке впливає на стабільність, завдає вагому шкоду економіці країни.

В літературі існують розбіжності до визначення поняття злочинів у сфері економіки. Неодноразово поняття «економічні злочини», «кримінальна економіка», «тіньова економіка» та інші отожднюють. Однак мають місце спроби доведення різної природи наведених явищ. Зокрема, О. Яковлев розглядав економічний злочин як майновий і корисливий, а також злочин у сфері економіки. На думк у С. Кравчука усі ці поняття мають різний спектр вчинення протиправних діянь. Злочини у сфері економіки, стверджує автор, це переважно господарські злочини, злочини у сфері господарської діяльності з використанням службового становища. До злочинів економічного характеру С. Кравчук відносить діяння, які пов'язані із спричиненням матеріальної шкоди чи отримання матеріальної вигоди [1].

У криміналістичній літературі комплекс злочинів у сфері економіки розглядається як певна технологія злочинного збагачення, в якій виділяють основні і вторинні злочини. До основних відносять економічні злочини, які

вчиняються безпосередньо з метою заволодіння чужими коштами чи іншим майном. Вторинними економічними злочинами вважають ті, які безпосередньо не надають матеріальної вигоди злочинцю, однак є способом вчинення основного злочину чи його приховування. За своєю сутністю злочини у сфері економіки спрямовані на заволодіння коштами та іншими цінностями і пов'язані із порушеннями законодавчо встановлених норм. Згідно Кримінального кодексу України до злочинів у сфері економіки, зокрема основних, можна віднести шахрайство, заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем, тоді як до вторинних економічних злочинів належать легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, а також фіктивне підприємництво [2].

Економічні злочини мають надзвичайно складний механізм здійснення, а отже і складний механізм їх виявлення та розслідування. Механізм злочину являє собою систему процесів взаємодії всіх учасників злочину між собою і навколишнім середовищем, що приводить до утворення криміналістично-значущої інформації про злочин, його учасників та результати. Механізм злочину містить відомості про те, яким чином здійснено той чи інший злочин у сфері економіки. Особливість економічного злочину полягає в тому, що предметом протиправного діяння виступає майно як капітал, а тому має місце підвищена організованість та використання специфічних способів поведінки.

Фактором, який приваблює злочинців до здійснення економічного злочину виступає розвиток кризових ситуацій в економіці. Не слід ігнорувати факт боротьби за економічну владу, що дає можливість розширення застосування кримінальних способів заволодіння та здійснення протиправних діянь у сфері економіки.

Ще однією із особливостей вчинення економічних злочинів можна вважати той факт, що злочинні діяння вчиняються під виглядом різного роду цивільно-правових угод, а тому ззовні вони мають вигляд цілком законних господарсько-фінансових операцій.

Останніми роками спостерігається тенденція щодо збільшення кількості виявлених кримінальних правопорушень, учинених на підприємствах, установах та організаціях. Так, у 2018 р. було зареєстровано 49 248 кримінальних правопорушень, учинених на підприємствах, установах та в організаціях. Із них переважну більшість становлять злочини проти власності, і лише 28 459 (49%) можна віднести до економічних злочинів, з них: 7 103 (13%) складають привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, 3 675 (6%) – злочини у сфері господарчої діяльності й 10 011 (30%) – злочини у сфері службової діяльності. У 2018 р. було зареєстровано 51 206 кримінальних правопорушень, учинених на підприємствах, установах та в організаціях [3].

Ураховуючи, що обсяг зареєстрованих економічних злочинів становить приблизно 10% від реальної кількості економічних злочинів, то безпосередні матеріальні збитки від економічної злочинності можуть бути значно вищими [4].

Суттєвим чинником економічної злочинності в Україні залишається й високий рівень безробіття населення. За даними Державної служби зайнятості рівень безробіття у 2017 р. становив 9,9%, у 2018 р. – 9,1%, а у 2019 р. – вже 9,6% [5]. Через тривалий спад виробництва, що відбувається в багатьох галузях, постійно зростає кількість людей, які числяться на виробництві, а на практиці перебувають у неоплачуваних відпустках і є фактично «тимчасовими» безробітними – резервом безробіття реального.

До найбільш вагомих організаційно-управлінських факторів економічної злочинності в Україні продовжують відносити корупцію. За даними міжнародної неурядової організації «Transparency International», яка розраховує індекси корупції у 180 країнах світу, Україна у 2019 р. займає 119 місце. Незважаючи на майже докорінну зміну в системі протидії корупції в Україні, які відбулися за останні чотири роки під тиском міжнародної спільноти, рівень корупції залишається на досить високому рівні, що створює передумови для криміналізації організаційно-управлінської діяльності у сфері економіки. Існуючі державні активи – це масштабне джерело корупції, оскільки більшість із них працюють в інтересах окремих бізнес-груп.

Таким чином, аналіз економічних злочинів свідчить, що злочинність у сфері економіки є найбільш проблематичним питанням сьогодення. Звісно держава реагує на дані злочини, намагається запобігти їм.

Діяльність правоохоронних органів і органів державної влади з протидії цьому суспільно небезпечному явищу на даний момент, не дивлячись на всі вжиті заходи, не дозволяє забезпечувати належного рівня економічної безпеки в країні. У більшості злочинів економічної спрямованості є одна спільна риса: вони завжди плануються, завжди умисні, хоча в окремих випадках трапляються і з необережності. Ефективність протидії злочинності безпосередньо залежить від отримання повної та достовірної інформації щодо кількісних і якісних показників певного виду злочинів та визначення тенденцій розвитку досліджуваного феномену [6].

Специфіка складу економічних злочинів не дозволяє правоохоронним органам миттєво реагувати на їх вчинення. Практика показує, що всі дії владних органів щодо запобігання економічним злочинам супроводжуються виникненням більш новітніх механізмів вчинення економічних злочинів. Саме тому дана тема є надважливою і ще тривалий час буде актуальною для досліджень.

Література:

1. Кравчук С. Й. Економічна злочинність в Україні / С. Й. Кравчук. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/116-ekonomichna-zlochinnst-v-ukran-kravchuk-sy.html>
2. Меденцев А. М. Характеристика предмета та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc8/65.pdf>
3. Звіт про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності за 2019 р. // Генеральна прокуратура України: офіц. сайт. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113899&libid=100820
4. Мельничук Т.В. Ціна економічної злочинності: проблемні аспекти визначення та застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2013. № 5. С. 189–193.
5. Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>.
6. Юртаєва К.В. Сучасні тенденції економічної злочинності в Україні. [Електронний ресурс].

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-358-6-13>

ЧОМУ МИ НЕ СПРОМОЖНІ ХОЧА Б НАБЛИЗИТИСЯ ДО РІВНЯ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ У ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ?

Гарасимів Олена Іванівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Ряшко Олена Василівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Корупція в Україні не просто одна з головних проблем, з якою стикаються як іноземні інвестори, так і місцевий бізнес, та навіть не